

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**In Causa Religionis Miscellaneorum Libri Tres In Diuersos
Tractatus antea non æditos, ac diuersis temporibus,
locisq[ue] scriptos digesti**

Cochlaeus, Johannes

Ingolstadii, 1545

VD16 C 4328

XI. Sermo generalis de confectione Chrismatis, Transscriptus ex Vetusto
Pontificali, in arce Stolpensi Anno. 1537.

urn:nbn:de:hbz:466:1-29563

MISCELLANEO

RVM LIBRI SECUNDI

Tractatus undecimus.

SERMO GENERALIS DE CON- fectione Chriftatis.

Magnum diuinæ bonitatis est indicium, fra Præfatio.
tres mei. O uos sacerdotes domini & cæ-
teri Clerici, necnō & Laici, quod nos pius
conditor & redemptor noster incolumes
in hunc locum congregare dignatus est, ut
credimus, ad nostram æternam salutem,
& ecclesiæ Catholicæ sublimitatem. Quia hodie exem-
plo Domini saluatoris & Apostolorum suorum operan-
dum est mysterium, quod absconditum fuit à sæculis sæ-
culorum. Quapropter opus est non solum mihi indigno,
sed & uobis omnibus, ut leuemus corda cum manibus ad
Deum in cœlum, quatenus inde speremus auxiliū, quo ri-
te possit impleri quod agendum est mysterium.

Nemo enim satis idoneus, nemo prorsus est dignus, qui Mysterium
per se sine diuino auxilio & cæterorum adiutorio po-
stis sit hoc ipsum peragere, quanto minus ego indignus, non pollui-

Hoc enim mysterium tale est, ut nostris peccatis pol-
lui non possit. Quia ut in Epistola Papæ Anastasij capitu-
lo VIII. legimus, Mali bona ministrando sibi tantummos
suo nocent, nec Ecclesiæ sacramenta cōmaculant. Et tale est

M m 2 quia

Alias * Cō
fessione.

quia quamuis presbyteris, sicut & Episcopis, dispensatio mysteriorum Dei commissa sit, Et quamuis in confessione diuini corporis & sanguinis consortes cum Episcopis sint, Hoc tamen nulli præterquam summo Pontifici concessum est, Ideo summa ueneratione honorandum & humiliter est tractandum, Quia enim tam sanctum & altum est. Ideo diuino auxilio & uestro plurimum indigeo deuoto adiutorio.

Dies cenæ
Domini.

Hæc enim dies cenæ domini dicitur, quod in ea saluator noster pasca & conuiuium fecit, ubi & Iudas miser fuerat, qui eum eadē nocte traditurus erat, qualiter illud conuiuium celebratum sit, Iohannis Euangelium narrat.

Ioh. 13.

Hodie namque in forma serui, quam propter nos accepit, pedes discipulorum lauit, & nobis humilitatis exemplum dedit. Hodie finitum est uetus Testamentum, & inchoatum est nouum, hodie multa ad nostram salutem facta sunt, quæ uobis enumerare per longum est, quia ad alia transire necesse est. Hodie in sancta Ecclesia reseruatur corpus domini usque in crastinum, lauantur pedes fratrum in exemplum domini & discipulorum, Nudantur altaria usque in sabatum sanctum, et poenitentes ueniunt ad absolutionem.

Triplex con-
secratur oleū

Hodie tribus modis consecratur oleum, oleum pro infirmis, & pro populo, oleum principalis Chrismatismis, & oleum ad unguendos Catecuminos & Neophitos, Potest quidem Deus sine oleo sanare infirmos, sanctificareque suos & demones effugare. Sed propter fragiles & animales aguntur hæc uisibilia, ut spiritualia & inuisibilia facilius capiant. Oleum uero quando offertur Pontifici, simplex liquor est, & speciem habet corporalem, sed per benedictionem sacerdotum transfertur in sacramentum.

Con

Consecratio uero huius Chrismatis olei dicitur principa-
lis, quia ad eius unctionem principalis tribuitur spiritus, id
est septiformis paracletus. Habet enim officium per se, pri-
mo exorcizatur, Deinde dominus uobiscum, & sursum
corda, eius benedictio inchoatur, finiturque p̄ Dominum
nostrum, qui tecum, &c. Consecratur enim in eo loco, ubi
pacem solemus inter nos dare, Et hoc est opus gratiæ di-
uinæ, ut pax & concordia regnet in nobis, ut Isidorus
ait. Olea est arbor pacis insignis. Hic enim non solum o-
leum sed & Balsamum consecratur. Balsamum arbor est
una aromatum quæ sunt odorifera. Et odor Balsami in
oleo demonstrat opinionem sacrarum uirtutum ab his qui
eodem oleo perungendi sunt, late dispersam operante gra-
tia spiritus sancti. Oleum uero sacri Chrismatis conficitur
aqua Baptismatis, & efficitur fons gratiæ celestis.

Baptisma enim est aqua, quæ tempore passionis de
latere Christi profluxit, Nullumque ut Isidorus ait, aliud
elementum est quod in hoc mundo purget uniuersa, quod
uiuificet cuncta, fons autem Baptismi est origo omni-
um gloriarum & uirtutum. Nam uidetur quidem Baptis-
zatus in fontem descendere, uidetur aquis intingi, ui-
detur de aquis ascendere, Quid autem in illo lauacro re-
generationis egerit, minime uidetur. Sola hæc fidelium
pietas nouit, quia peccator in fontem descendit, sed pur-
rificatus ascendit. Generatus per culpam descendit, rege-
neratus ad gloriam ascendit. Natus ad mortem descendit,
renatus ad uitam ascendit, seruus peccati descendit, sed
cohæres Christi ascendit, filius Diaboli descendit, sed fi-
lius Dei ascendit. Sola Ecclesia mater quæ generat hæc no-
uit. Cæterum oculis insipientium uidetur talis exire de fons
te qualis intrauit. Sed qui ex aqua & spiritu regnantur,

Consecratio
Chrismatis,

Baptismatis
effectus,

Sermo generalis

Inuisibiliter in nouum hominem mutatur, et de carnali efficitur spiritualis, Quia sicut spiritus inuisibilis est nostris aspectibus, ita is qui per gratiam Dei renouatur, inuisibiliter fit spiritualis & filius Dei, Magnum namque est baptismi Sacramentum, ubi aliud uidetur, & aliud intelligitur. Videtur simplex aqua, & intelligitur Lauacrum celeste, Videtur species corporalis, & intelligitur in ea plenitudo Trinitatis, Quia in ea (ut Isidorus ait) plenitudo diuinitatis habitat corporaliter. Cautè & sollicitè, o uos sacerdotes domini, ministrandum est tantum mysterium, quod nobis & uobis commissum est, dum ibi sanctam Trinitatem adesse, nulli licet dubitare Catholico, Vnde nequaquam sanctificatur Baptismi officio, nisi qui sub Trinitatis tingitur Sacramento, ut ipse dominus discipulis suis ait, Ite Baptizate eos in nomine patris & filij & spiritus sancti,

Unctio Crismatis.

Chrismate unguendum, primum Moyses in Exodo, iubente domino commisit, quo primum Aaron & filij eius peruncti sunt. Eratque eo tempore tantum in regibus & sacerdotibus mystica unctio, per quam Christus figurabatur. Vnde & ipsum nomen à Chrismate dicitur. Sed postquam dominus noster, uerus rex & sacerdos æternus, à Deo patre, cælesti ac mystico unguento est delibutus, iam non soli Pontifices & Reges, sed omnis Ecclesia unctioe Chrismatis, per impositionem manuum consecratur, Quod solis debeat Episcopis, ut consignent, & spiritum paracletum tradant. Quod non solum consuetudo Ecclesiastica demonstrat, uerum & illa lectio ætuum Apostolorum, quæ asserit, quibusdam in nomine domini Iesu Baptizatis, per impositionem manuum Apostoli Pauli datum esse spiritum sanctum, ut legitur. Et cum imposuisset illis manus Paulus, uenit spiritus sanctus super

Confirmatio.
Act. 19.

supereos & reliqua. Item in alio loco scribitur, q̄ Apostoli **A&.**
 ab Hierosolymis Petrum et Iohannem miserunt Samariā,
 ut iam Baptizatis traderent spiritū, pro ut dicitur, Tunc
 imponebant illis manus & accipiebant spiritum sanctum.
 Spiritum autem sanctum accipere possumus, dare non pos-
 sumus, sed ut detur, dominum inuocamus. Ibi aperte datur
 intelligi, solis Pontificibus, Apostolorum uicarijs deberi ut
 consignent, & paraclatum tradant.

In gestis Pontificalibus legitur, q̄ Syluester Papa con- **Necessaria**
 stituit, ut Baptizatum k̄niat p̄sbyter Chrismate leuatum **Chrismatis**
 de aqua, propter occasionem transitus mortis, ne propter **unctio.**
 absentiam Episcopi & difficultatem eum consequendi, sine
 manus impositione Baptizati migrarent. Quia si quis sine
 ea obierit, periculosum iter arripit. Timendum est, ne illa
 differentia sit inter eum qui manus impositionem accipit,
 & eum qui non accipit, quæ est inter stellarum claritudis
 nem. Hoc est, quamuis non excludantur à regno Dei pro-
 pter bona opera, tamen non habent locum quem haberent
 si illam acciperent. Pensandum est de his qui per negligē-
 tiam amittunt Episcopi * p̄scentiam & tamē suscipiunt * **Præsentia,**
 manus impositionē, ne forte propterea damnentur, quia **& non.**
 festinare debuerint ad manus impositionem. Hæc p̄s-
 dens Papa Syluester, quantum potuit, subuenit, & consti-
 tuit, ut propter absentiam Episcopi, à p̄sbytero bap-
 tizati unguerentur. Vnde dicit Beda in tractatu super Actus
 Apostolorum. Nam p̄sbyteris siue extra Episcopum, siue
 p̄sente Episcopo, cum baptizant, Chrismate bap-
 tizatos unguere licet. Sed quod ab episcopo fuerit consecratū,
 Non tamen frontem, quod solis debetur Episcopis, sed uer-
 ticem ex eodem oleo signare licet.

Nam forte cogitat aliquis fide fragilis, quod non licet.

Quid

Sermo generalis

Utilitas sa-
cramenti Cō-
firmationis.

Quid mihi prodest, post mysterium baptismatis mysteriū Confirmationis? Nam si post fontem adiectione noui generis indigemus, quantum uideo, non totum de fonte suscepimus. Non ita intelligendum est, dilectissimi. Nam qd prodest, si quisquam parcorum, magnam paruulo conferat

Alias * sa-
cultatem.

* utilitate, nisi provideat illi tutorem. Ita paracletus regeneratis in Christo, custos & consolator & tutor est. Possunt enim suadente Diabolo sicut paruuli facultatem, perdere baptismi utilitatem, si non habeant tutorem spiritum consolatorem. In hoc enim mundo tota ætate uicturis, inter pericula & inuisibiles hostes gradiendum est, uelut inter serpentes & scorpiones, Quapropter consolator & tutor est necessarius spiritus paracletus. In Baptismo regeneramur ad uitam, post baptismum armamur & confirmamur contra hostes ad pugnam. In Baptismo abluimur, post Baptismum renouamur, In Baptismo remissionem omnium peccatorum, siue originalium, siue actualium accipimus, Post Baptismum scutum fidei, galeam salutis & gladium spiritus, contra hostes assumimus, ut undiq; arma-

Verba Mel-
chisedæ. Pa-
pæ. De con-
secra. dist. 5.
c. 1.

Ephē. 6.
1. Cor. 2.

ti stemus. De spiritu sancto accipimus, ut spirituales efficiamur, Quia animalis homo non percipit ea quæ sunt spiritus dei. De spiritu sancto accipimus ut sapiamus inter bonum & malum discernere, iusta diligere, iniusta respicere, ut malicia, ac superbia repugnemus, ut Luxuria ac diuersis Illecebris, & foedis iniustisq; cupiditatibus resistamus. De spiritu sancto accipimus, uitæ æternæ amore flagrare, & mentem à terrenis erigere, & ad cælestia subleuare, Quo nos per dominū eiusdem spiritus Paracleti peruenire concedat. Iesus Christus dominus noster, qui cū patre & spiritu sancto uiuit & gloriatur in sæcula sæculorum Amen.

Trans

Transcriptus est hic sermo In Stolpensi arce (quæ est Episcopi Misnensis) Ex uetusto Pontificali, Anno 1537. Et concordat per omnia, cum eo, qui habetur in grandi uolumine antiquo, Quod pulcherrime scriptum est cura & impensis Gundechari secundi, qui fuit decimus octauus Episcopus post S. Vuilibaldū, in Ecclesia & Episcopatu Eystaensi, Circiter annum Dominicæ incarnationis M.LVII. Vir sane sanctissimus miraculisq; clarificatus, De quo istud habetur Distichon antiquum.

Est tibi Solonis mens Præsul & os Salomonis.

Ephor Aaronis cum reliquisq; bonis.

MISCELLANEO:

RVM LIBRI SECUNDI

Tractatus Duodecimus.

QVAESTIO, VTRVM LICEAT CHRISTIANO Duas aut plures habere uxores simul & eodem tempore.

Vod Non. Probatur autoritate & ratione, Autoritate scripturarum utriusq; testamenti, Constitutione legum & Canonū, Decretis et sententijs sanctorum patrum, antiqua consuetudine Ecclesiæ, et præscriptione longissimi temporis. Rationibus præterea multis, quas scholastici præsertim Doctores Theologiae copiose commemorant.

Etenim in ueteri Testamēto ait scriptura Gen. 1. Masculinum

Num